

Za gospodarje

Maribor, dne 20. februarja 1935.

Odkod naj jemljemo denar?

(Slovenske gorice sredi februarja.)

Gospodarska kriza še ni ponehala in na bo ponehala tako dolgo, dokler bo kmet svojo živino in svoje pridelke pod ceno prodajal. Poglejmo ceno živine! Zadnjič so gnali sejmarji kupljeno živino iz mesta. Neki mož je gnal dve kravi. Res, da nista bili prvovrstni, a kravi sta le bili. Vprašal sem ga: Mož, ali ste kupili? — Da! — Koliko ste dali za-nje? — Za to-le manjšo sem dal 500, za večjo pa 700 dinarjev. — Drugi je gnal več repov debele živine, med njimi je bila zelo debela krava. Vprašal sem gonjača, koliko stane ta-le? Tri dinarje kg žive vage, je odgovoril. — Je li to primerna cena? Jednako je z-voli in teleti. Najlepše tele pride kg na 4 dinarje. Z mirnim srcem lahko trdimo, da ima živina za dve tretjini nižje cene kot pred krizo. Kar je takrat stalo 8000 do 10.000 Din, to stane danes k večjemu 3000 Din. In pri takih razmerah naj kmet gospodarji! Malo, a le malo boljše ceno imajo svinje in perutnina. In drugi kmečki pridelki tudi nimajo primerne cene. Čebula po 50 par kg in krompir ravno tako. Da smo lani tudi z jabolki tako slabo odrezali, k temu so pripomogli gotovi gospodje v Belgradu, ki s tako stvarjo prepozno pridejo.

Nasledek tega je, da vse gospodarstvo propada in nazaduje. Davkarija iztirja-va davke in rubeže se oglašja po hišah. Res, ubogi so obrtniki, ker se jim ne verjame, verjame pa se podatkom taj- uih zaupnikov, ki pripadajo JNS. In da bi se vsaj denarji mogli vzdigniti iz po- sojilnic! Uradi, tudi okrožni urad za de- lavca, zahtevajo, da se brezpogojno mo- ra zadostiti vsem obveznostim.

Možnost se mora dati, da bo ljudstvo prodajalo svoje pridelke po človeških cenah in da bo moglo vzdigniti vloge v posojilnicah, potem bomo že zadostili

obveznostim. A nam se zdi, da pridelki za to nimajo cen, ker gotovi ljudje pre- radi jedo cene piške, ceno pečenko in ceno meso. Zato nimajo smisla, da bi pomagali kmetu. Davkarija tirja davke, posojilnica tirja obresti, zavarovalnica tirja svoje prispevke, popraviti bi se moralo orodje, strehe in drugo, a ker ni denarja, vse propada. V tej krizi je kmet pozabljen, nihče mu ne pomaga. A od njega vse išče pomoči. Poleg na- vadnih dajatev, katere bi moral porava- nati, pa dobiva kmet vedno položnice iz Srbije, Bosne in zlasti iz domačih krajev, da naj prispeva za razne zavo- de, spomenike, za kulturne in zdravst- vene naprave. Prošnje s položnicami prihajajo na urade, posojilnice, društva in zasebnike. Za vse bi morali pobirati prispevke od hiše do hiše. Toda kako bomo pobirali, ker mnogi nimajo za — sol, drugi so bosi in raztrgani, tretji za- rubljeni, četrtim grozi posojilnica, peti ima polomljeno orodje itd. To so dejst- va, katera lahko vsak vidi, ki ima oči. Kako naj ob takih razmerah zbiramo za dobre namene? Ni mogoče! Poleg te- ga pa še brezposelni dan na drug dru- gemu podajajo vrata. Prošijo za hrano, denar in obleko. Vse hoče pomoči od kmeta, na kmeta se pa nihče ne spom- ni. Kmet je popolnoma izčrpan. Roko- delec je na tleh, kmet pa še bolj. Kdor ima srce in more, naj pomaga, da bo kmet svoje pridelke prodajal po pri- mernih cenah. Kdor bo tu pomagal, ta je naš prijatelj. Potem bo kmet še mo- gel podpirati eno ali drugo stvar. Do- kler se pa to ne zgodi, vprašamo vsa tiste, ki nam pošiljajo položnice s pro- šnjo za darove: Odkod naj jemljemo denar?

Jeden za mnoge.

Ljudski pravnik.

Pravice prevžitkarja. Žlus. — Meseca septembra leta 1912 si je prevžitkar med drugim izgovoril rabo enega svinjskega hleva. Svinjaki so po letih postali ne-

rabni, ker so začeli razpadati, vsled česar ste leta 1922 postavili nove betoni-rane svinjake, in to celo na drugem kraju, kakor so stali dosedanji. Dozdaj ste bili s preživitkarjem na skupni hrani. Dne 7. januarja t. l. pa ste dali preživitkarju na njegovo zahtevo ves izgovorjeni vžitek. Radi bi vedeli, če preživitkarju pripada raba novega svinjaka. — Iz vprašanja posnamemo, da ste preživitkarju dali le tiste dajatve, ki si jih je izgovoril v naravi za slučaj, da ni pri skupni hrani in oskrbi. Ker si je izgovoril svinjak gotovo zaradi tega, da bi zamogel redit lastne svinje, ta njegova pravica do uporabe novega svinjaka ni ugasnila, ako ste postavili svinjake na drugem kraju in iste celo izboljšali. Preživitkar ima tedaj pravico, da rabi nove svinjake v tistem obsegu, kakor si je to izgovoril, ko je napravil z Vami pogodbo. Naše mnenje je, da skušajte s preživitkarjem živeti v miru in se ne razburjajte, ako ni kaj tako v redu, kakor si sami želite. Pomisliti morate, da ima vsak svoje težave in skrbi ter da je radi tega za vse najboljše, ako si ne delamo težav po nepotrebnem, marveč raje živimo v slogi. Bolje je malenkosti pretrpeti, kakor se razburjati in iskati pravice tam, kjer jo je težko dobiti. Rabite tedaj pamet!

Napad. Daž. — Ko ste odhajali dne 25. 11. 1934 od staršev svoje žene, in to med 9. in 10. uro, ste v grmovju zapazili neko premikanje. Takoj ni bilo nobenega odgovora, nato pa se je dotičnik približal k Vam in vas začel preiskavati z utemeljitvijo, da nosite tobak. Začeli ste kričati na pomoč, a so Vas med tem že udarili po glavi, češ, čemu kričite. Raztrgali so Vam srajco in bili ste tudi krvavi; na Vaše klicanje so prihiteli ljudje, na kar ste Vi lahko šele odšli ves prestrašen. S sabo ste imeli okoli 950 do 1000 Din. Pri tistem napadu ste izgubili 180 do 200 Din. Ko ste drugo jutro šli iskat, ste našli samo 64 Din. Za to imate pričo. Dotični, ki so Vas napadli in raztrgali srajco, Vas sedaj tožijo, češ, da ste kričali, da so tatovi, ki Vam hočejo ukrasti denar. Vprašate, če dobite ubožno spričevalo za tožbo. — Izgleda, da boste pri kazenskem sodišču obsojeni, ker ste bili pač sami, docim so bili nasprotniki trije. Bodo pač pričali proti Vam. Ubožno spričevalo sicer dobite, pa

vendar Vam iskanje istega, še bolj pa sleherni misel na vložitev tožbe zaradi povračila denarja ali zaradi napada odločno odsvetujemo. Ako boste še naprej kaj delali, Vas bo doletela nova tožba in kazen. Morate pomisliti, da niste noben javni organ, da bi se Vam posebej kaj verjelo. Potrpite in ne delajte si po nepotrebnem potov in skrbi! Izključno v Vašem interesu je, da stvar pustite popolnoma v miru. Le pri svoji obrambi navedite, da niste nikogar žalili, zlasti ako imate zato potrebne priče in morete s pričami dokazati, da so zelo grdo postopali z Vami. Od Vaše obrambe je odvisen uspeh tožbe, zaradi katere se morate zagovarjati.

Sodno izterjevanje preživitnine. Masib. — S kmetским fantom ste imeli otroka. Do tega Vas je fant pripravil samo vsled tega, ker je rekel, da Vas bo poročil. Sedaj se je pa fant poročil z drugo; kupila sta posestvo in se je žena vknjižila kot lastnica posestva. Vprašate, če lahko tožite moža in ženo na plačevanje preživitnine. — Tožiti morete uspešno le samo moža. Kupno pogodbo bi mogli k večjemu izpodbijati, ako ne bo mogla žena dokazati, da za otroka ni vedela, ali vsaj ni mogla vedeti. Tudi Vi lahko zahtevate zase posebno odškodnino. Ker pa sami ne boste znali napraviti tožbe in uveljaviti svojih pravic, stopite k odvetniku, ki Vam bo vse povedal!

Vojaške zadeve.

Prošnja za čimprejšnje odsluženje roka. M. K., Markovci pri Ptuj. — Enakemu vprašanju je bilo odgovorjeno v štev. 7 »Slovenskega gospodarja«.

Vojaška opristitev. P. A., Zabovci. — Lansko leto mi je bil odrejen devetmesečni kadrski rok. Podedoval sem posestvo, sem pa brez staršev. Ali bom oproščen vojaščine? — Ne, ker Vam je kot samcu s podedovanim posestvom pravilno odrejen skrajšani rok. Zaradi čimprejšnjega vpoklica pa napravite prošnjo po vzorcu, ki je v zadnjem »Slov. gospodarju« odgovorjeno A. Č. iz Zgor. Gortine pri Muti.

Odložitev vojaško službe. M. J., Večaslavci pri Rogašovcih. — Za vojaško službo sem bil usposobljen leta 1933. Ali se mi more nastop kadrovskega roka odložiti do leta 1936? — Po členu 52 Zako-

na o ustroju vojske in mornarice sme minister za vojsko in mornarico odložiti službo v stalnem kadru tudi drugim rekrutom (nedajakom) na njih prošnjo v izjemnih in posebno važnih primerih. Toda ni odlaganja za rekrute ob navadnih pogojih po njih dovršenem 25. letu starosti. Če je v Vašem slučaju važen vzrok in še niste 25 let stari, naslovite prošnjo za odložitve vojaške službe, kolektivno s 25 Din neposredno ministrstvu vojske in mornarice v Beograd.

Služba pri orožnikih. M. K., Guštanj. — Sin želi k orožnikom, ne bil pa še pri vojaki. Kam je nasloviti prošnjo? — Eden izmed pogojev za sprejem v orožniško službo je tudi dokaz, da je prosilec zadostil svoji vojaški obveznosti, sicer nikakor ne more prositi za sprejem v orožniško ali v graničarsko službo.

Oprostitev vojaškega službovanja. — T. J., Veliko širje pri Zidanem mostu. — Imam brata, ki je odslužil 18mesečni rok, oče je nad 60 let star, za delo nesposoben. Potrdili so me pri naboru tudi na polni rok. Po naboru sem se moral zaradi očetove bolezn in prevzema posestva poročiti. Brat je oddeljen od leta 1927. Ali bom oproščen vojaške službe? — Oprošteni bi bili vojaške službe le v slučaju, da je brat oddeljen od rodbine vsaj pet let od Vašega usposobljenja za vojsko, dalje v slučaju dokaza, da je oče za vsako pridobitno delo nesposoben in da ste se poročili pred rekrutovanjem. Ker tem pogojem ne ustrezate, je odmerjeni polni rok pravičen!

Skrajšanje roka. — L. M., Tripkevec, p. Macinec. — Ali ima brat pravico na skrajšani rok, ker sem jaz stalno nesposoben, oče pa je umrl. Posestvo nedoletnega brata oskrbuje mati. — Če ni v rodbini živega očeta, služi prvi najstarejši sin skrajšani rok, naslednja dva po vrsti polni rok in šele četrti zopet skrajšanega. Da niste stalno nesposobni, bi Vam pripadal skrajšani rok, zato bo bratu odrejen polni rok vojaške službe. Drugače bi bilo, če dokažete, da ste tudi za pridobitno delo nesposobni, kar oceni vojaška naborna komisija.

Vojaška isprava in invalid. — K. A., Korašice pri Sv. Tomažu. — Ali sem dolžan oskrbeti si vojaško ispravo, ker sem stalno nesposoben za vojaško služ-

bo in 20% invalid? — Ne, ker morajo vojaške isprave imeti samo vsi sposobni vojaški obvezniki. Stalno nesposobni in invalidi vojaških isprav sploh ne dobijo.

I. pešadijska podoficirska šola v Beogradu. — S. Š., Korena pri Sv. Barbari. — Prosim za sprejemne pogoje. — Šola sprejme gojence 1. maja vsako leto, če ustrezajo naslednjim pogojem: 1. da je državlján kraljevine Jugoslavije; 2. da je samskega stanu; 3. da je vzornega ponašanja in nekaznovan; 4. da ima roditeljevo dovoljenje za vstop in šolanje; 5. da ni mlajši od 17 in ne starejši od 21 let; 6. da ima vsaj ljudsko šolo. Prošnjo z zgoraj navedenimi dokumenti je poslati komandi I. pešadijske podoficirske šole v Beograd. Šolanje traja dve leti. Po enoletnem službovanju napredujejo gojenci v podnarednike, a po končanem šolanju se razvrste po polkih. Če pokaže uspehe, lahko podoficir napreduje v častnika do podpolkovniškega čina.

Podoficirska šola v Zagrebu. — K. O., Rače. — Enaki pogoji veljajo za to šolo, kakor zgoraj navedeno za podof. šolo v Beogradu.

Hranilec staršev. — S. A., Ivanjol. — Leta 1933 sem bil potrjen na 9mesečni rok kot sin-edinec. Mati in oče sta sposobna za delo. Ali imam pravico do popolne oprostitve? — Kot edin hranitelj se smatrajo rekruti onih zadrug (rodbin), ki se vzdržujejo izključno od osebnega dela in zaslužka rekrutovega in plačujejo na leto manj kot 120 Din neposrednega davka in v katerih ni nobenega zadrugarja, sposobnega za delo in pridobivanje, niti takega, ki uživa pokojnino ali drugo državno podporo ali katerikoli drug stalen dohodek, zadosten za preživljanje (vzdrževanje) zadruge. Iz tega sledi, daimate pravice do popolne oprostitve, ker so starši za delo sposobni.

Policijska služba. — F. M., Partinje pri Sv. Jerneju v Slov. goricah. — Imam sina, ki želi v policijsko službo. Kaj se zahteva za sprejem? — Predvsem omejamo, da se mesta policijskih stražnikov razpišejo v »Službenem listu« inbo zato sama prošnja, če ni razpisanega mesta, težko ugodno rešena. Sprejemni pogoji pa so naslednji: 1. državljánstvo kraljevine Jugoslavije; 2. da je dovršil

21. leto in še ni prekoračil 30. leto starosti; 3. da je telesno in duševno zdrav; 4. da je neoženjen ali vdovec brez otrok ali sodno ločen od žene brez otrok; 5. da je neomadeževanega vedenja in preteklosti; 6. da zna čitati, pisati in računati; 7. da se pisмено zaveže, ostati v polic. službi najmanj tri leta in v primeru samovoljne oddelitve iz službe plačati državni blagajni polovico onih prejemkov, ki bi jih prejel tekom one dobe, ki je ne odsluži. Razen tega mora biti kandidat za policijskega stražnika 164 cm visok in imeti doslužen rok v stalnem kadru v eni izmed glavnih vrst orožja vojske in mornarice. Pr. šnjo je nasloviti na kr. bansko upravo Dravske banovine v Ljubljani.

Kupčija s hmeljem.

Savinjska dolina: Položaj v hmeljski kupčiji je nespremenjeno miren in je tudi prometa razmeroma malo. Cene so ostale v glavnem nespremenjene, vendar je več zanimanja le za cenejše blago.

Vojvodina: Pri mirnem zanimanju in povpraševanju se plačuje za lanski pridelek do največ 35 Din za 1 kg, vendar je prometa razmeroma malo.

Češkoslovaška: Po prav živahnem zanimanju in povpraševanju je v začetku preteklih 14 dni bilo precej bolj mirno in se je semtertje skušalo tudi že uveljaviti nižje cene. Radi pičlih zalog in rezerviranosti prodajalcev pa se je zadnje dni položaj zopet učvrstil ter notira sedaj lanski žateški hmelj 84 do 90 Din za 1 kg. Kupuje se za domačo porabo in za inozemski račun ter je tendenca zopet čvrsta. Znamkovanih je v Žatecu dosedaj 46.439 stotov lanskega pridelka. Tudi za lanski pridelek iz Usteka in iz Roudnic je zopet več zanimanja in notira 73—74 Din kg.

Najvišje cene, dejansko plačane zadnji čas za 1 kg najboljšega hmelja raznih provenienc, so bile naslednje: Nemčija Spalt 105 Din, Češkoslovaška Žatec 90 Din, Anglija Golding 58 Din, Francija alzaški 49 Din, Jugoslavija savinjski 37 Din, Poljska wolinski 35 Din, Belgija Alot 26 Din, Amerika Oregon 21 Din. — Vse cene na inozemskih trgih so preračunane po pariteti v Zürichu.

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg v soboto dne 16. februarja so pripeljali 151 komadov zaklanih svinj, svinjsko meso je bilo po 8—10, slanina 10—12 Din. — Kmetje so pripeljali 1 voz krme po 55, 2 slame po 28, 13 voz kromparja 0.50 do 0.75, 25 vreč čebule 0.75—1, česen 5—6, zelje glava 3—4, kislo zelje 3, kisla repa 1.50—2, karfijola 2—10, hren 4—5, 1 kg endivije 12, 1 kg radiča 12 Din. Jabolka 4—6, suhe slive 7—11, celi orehi 6—7, luščeni orehi 24. — Na trgu je bilo 24 vreč pšenice po 1.50, 4 rži 1, 16 ječmena 1.25, 18 koruze 1—1.25, 16 ovsa 0.75, 8 prosa 1.25—1.50, 6 ajde 1, 7 ajdovega pšena 2.50 do 3, 17 fižola 1.50—2. Smetana 8—11, mleko 1.50—1.75, surovo maslo 20, čajno maslo 24—28, jajca 0.50—0.75. Prinesli so 280 kokoši 18—25, 436 piščancev 20—35, 5 gosi 30—35, 11 puranov 35—70, 4 rac 18—20, 29 domačih zajcev 5—30 Din.

Mariborski živinski sejem 12. II. 1935. Prignanih je bilo 11 konj, 9 bikov, 118 volov, 214 krav in 9 telet, skupaj 361 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste so bile sledeče: debeli voli 1 kg živé teže od 2.50 do 3.50 Din, poldebili voli 2 do 2.25, plemenski voli 2 do 3, biki za klanje 2.50 do 3, klavne krave debele 2.25 do 2.70, plemenske krave 2 do 2.25, krave za klopasarje 1.25 do 1.50, molzne krave 2.25 do 3, breje krave 2.25 do 3, mlada živina 2.75 do 3.50, teleta 3.50 do 4 Din. Prodanih je bilo 179 komadov.

Svinjski sejm v Ptuj. V sredo dne 13. februarja so prignali 93 svinj in 27 prascev, skupaj 120 ščetinearjev. Povprečne cene za 1 kg živé teže so bile sledeče: pršutarji 4—5, polmastne 5—6, plemene svinje so prodajali po 200 do 500 Din eno, prasce, stari 6 do 12 tednov, pa so se prodajali po kakovosti in sicer 80 do 150 Din eden.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso I. vrste 1 kg 8—10 Din, volovsko meso II. vrste 6—8 Din, meso od bikov, krav in telic 4—6 Din, telečje meso I. vrste 8—10 Din, telečje meso II. vrste 4—6 Din, svinjsko meso sveže 8—12 Din.

Zahtevajte povsod

»Slovenskega gospodarja«!